

PODBIEL

Štvrťročník obce Podbiel ■ ročník 31 ■ október 2026 ■ číslo 3

Obec pripravila projekt na vybudovanie chodníka okolo hlavnej cesty ■ Prinášame príbeh do-
jčky Márie Lofajovej, o ktorej dobové noviny písali ako o milionárke ■ Boli sme sa pozrieť v zá-
hrade Pacurovcov. Hrá všetkými farbami ■ Ponúkli sme priestor kandidátom a kandidátke na
funkciu starostu či starostky ■ Prikladáme zoznamy kandidátov

Podbiel za uplynulé štyri roky.

Čo sa podarilo
a čo čaká obec do budúcnosti

Uplynulé štyri roky priniesli v Podbieli viacero zmien a konkrétnych výsledkov. Od pokroku v pozemkových úpravách a majetkovom vysporiadaní pozemkov cez realizáciu investičných akcií až po modernizáciu obecných priestorov, podporu kultúrneho a športového života či prípravu nových rozvojových projektov.

■ V nasledujúcom prehľade sa starosta obce Ján Sitek obzerá za svojím volebným obdobím, hodnotí, čo sa podarilo naplniť, aké prekážky bolo potrebné prekonať a na akých základoch môže obec stavať v budúcnosti.

Toto je jeho hodnotenie najdôležitejších aktivít volebného programu.

Pozemkové úpravy (veľká komasácia)

Od roku 2009, kedy obec vydala súhlasné stanovisko ku komasácii, sa do decembra 2022, kedy som nastúpil na funkciu starostu obce, neurobilo v podstate nič. Dnes je taký stav, že spracovateľ (geodet) navrhol rozdeľovací plán jednotlivých parciel

podľa požiadaviek majiteľov pozemkov a títo majú možnosť sa k nemu vyjadriť. Počíta sa, že po vyhodnotení pripomienok bude na budúci rok veľká komasácia ukončená a každý majiteľ pozemku bude mať prístup na svoju parcelu po obecných komunikáciách. Taktiež bude majetkovo vysporiadaný cintorín a súčasne aj budúce parkovacie plochy pri cintoríne. Ďalej budú vysporiadané pozemky pod budúcimi cyklotrasami a pod ihriskom. Na základe týchto pozemkových úprav sa budú môcť riešiť zmeny a doplnky územného plánu, ktorý je významným dokumentom pre rozvoj obce a bude potrebný pri projektoch, ktoré bude v nasledujúcich rokoch obec predkladať.

Jednoduché pozemkové úpravy

Keď som v roku 2023 zistil, že pri JPÚ nie je schválený ani obvod, tak som si zavolať dvoch občanov, ktorí mali výhrady k obvodu a hneď sme to vyriešili. Tu chcem uviesť, že zmluva so zhotoviteľom JPÚ bola podpísaná v roku 2018 a mala byť ukončená v roku 2020. Dnes je stav taký, že v lokalitách Mlynisko a Lány je pripravovaný rozdeľovací plán a taktiež ako pri veľkých pozemkových úpravách sa majitelia pozemkov budú môcť k tomuto plánu vyjadriť. Keby neboli určiti ľudia pravidelne uplatňovali námietky, tak JPÚ už mohli byť ukončené. Aj keď z pozície obce sme vyvíjali tlak na geodetov, aby práce na projekte urýchlili

Úvodník

V sobotu 24. októbra nás čakajú komunálne voľby, v ktorých rozhodneme o tom, kto povedie našu obec v nasledujúcom období a kto bude zastupovať naše záujmy. O post starostu sa uchádzajú traja kandidáti. Každému z nich sme v tomto vydaní obecných novín venovali jednu stranu, aby mali priestor predstaviť svoje názory, plány a vízie.

Pri rozhodovaní však nezabúdajme ani na obecných poslancov. O vašu priazeň sa uchádza 22 kandidátov, z ktorých si zvolíme siedmich. Práve oni budú spolu so starostom rozhodovať o dôležitých otázkach, investíciách a budúcom smerovaní našej obce.

Ani ten najlepší starosta nedokáže všetko sám. Dôležitá je otvorená komunikácia, vzájomný rešpekt a ochota hľadať riešenia, ktoré budú prínosom pre celú obec. Starosta aj poslanci majú svoje úlohy a zodpovednosť, no spoločným cieľom by malo byť, aby ich rozhodnutia prispievali k rozvoju obce a kvalite života jej obyvateľov.

Voľby nie sú iba o menách a sľuboch. Sú predovšetkým o dôvere, zodpovednosti a predstave, akou cestou sa má naša obec uberať. Využime preto svoje právo voľiť, rozhodujeme sa uvažlivo a vyberajme ľudí, ktorí dokážu spolupracovať v prospech nás všetkých. (LV)

li. Ale ani oni nemôžu nič robiť, kým trvá posudzovanie námietok a odvolaní príslušnými inštitúciami. Veľa mladých ľudí už odišlo stavať do susedných obcí, taktiež klesá počet detí v základnej škole a pre nenaplnenosť žiakmi jej hrozí zrušenie a spojenie s inou školou. Dúfam, že JPÚ sa už o rok skončia a obec môže začať pripravovať projekty na infraštruktúru a následne sa obec môže uchádzať o štátne fondy. Potom sa bude môcť začať s IBV.

Vysporiadanie pozemkov

Keď si pozriete na webovej stránke obce záverečný účet obce za jednotlivé roky, tak tam sa dočítate, že za posledných dvadsať rokov sa vykupovali pozemky len pod miestnymi komunikáciami v nových zástavbách a to Krivý kút a Pod Pálenicou pri ihrisku. A ani tam nie sú vysporiadané všetky parcely. A to aj napriek tomu, že v rozpočtoch obce boli na tento účel vyčlenené finančné prostriedky.

Ja som hneď po nástupe do funkcie starostu obce inicioval vypracovanie znaleckých posudkov na všetky nevysporiadané miestne komunikácie a následne sme začali s ich výkupom. Doteraz sme vykúpili vyše 4000 m². Chcem poďakovať všetkým vlastníkom pozemkov, ktorí podporili toto majetkové vysporiadanie.

Obchvat Podbiela

V roku 2003 za môjho starostovania sa uskutočnilo miestne referendum ohľadom trasovania

obchvatu Podbiel (rýchlostnej cesty R3). Pôvodne mala trasa ísť cez Lány s mimoúrovňovou križovatkou medzi rodinným domom Jána Pazdúra a podielníckym družstvom. Práve tak, kde prebiehajú JPÚ a kde bude výstavba okolo 70 domov. Zásluhou referenda sa nám podarilo zmeniť trasu obchvatu, ktorá ide priamo z obce Krivá poza Bielu skalú smerom na lyžiarsky vlek v Nižnej s mimoúrovňovou križovatkou za bývalými Cestnými stavbami.

Na rokovaní Združenia miest a obcí Horná Orava som inicioval prijatie uznesenia, kde žiadame Národnú diaľničnú spoločnosť o pokračovanie v procese prípravy na výstavbu úseku rýchlostnej cesty R3 Nižná – Dlhá nad Oravou. Aj táto aktivita podporila to, že v tomto čase spoločnosť DPP Žilina robí geologický prieskum, ktorý je potrebný k projektovej dokumentácii rýchlostnej cesty. Je to dobré znamenie, že práce na obchvate pokračujú, lebo v minulosti boli zastavené.

Elektrifikácia Pod Pálenicou

Už v roku 2012 sa vtedajší starosta vyjadril, že elektrifikácia v lokalite Pod Pálenicou sa rieši. Odvtedy sa postavilo v tejto lokalite osem nových domov. Všetci títo majitelia si museli zabezpečiť elektrické prípojky po vlastných stĺpoch až do vzdialenosti 200 metrov. Čiže viac ako desať rokov sa nepodarilo natiahnuť rozvody NN siete a urobiť prípojky. Vzhľadom

dom k tomu, že sme uskutočnili viaceré rokovania a taktiež sme splnili požiadavky od energetikov, podarilo sa nám, že na začiatku roka 2025 spoločnosť SD skolaudovala rozvody NN siete a jednotliví majitelia domov sa mohli pripojiť na prípojky, ktoré sa nachádzajú pred ich domami. Čiže dlhé čakanie na elektrické prípojky sa skončilo.

Most na Zámostí

Už v roku 2015 poslanci OZ upozorňovali na zlý stav mosta smerom na Zámostí. Po niekoľkých rokoch odborníci hodnotili jeho stavebno-technický stav a prisúdili mu havarijný stav. Následne sa tento zlý stav mosta viackrát prerokoval na obecnom zastupiteľstve s cieľom upozorniť VÚC Žilina na riešenie tohto problému. Uskutočnilo sa veľa rokovaní a hľadal sa spôsob financovania. Toto viedlo cez mnohé prekážky až nakoniec sa nám podarilo, že v roku 2023 VÚC Žilina dal most na Zámostí do prevádzky, čím sa pohodlnejšie prepojila cestná a železničná doprava. Súčasťou mosta je aj chodník pre chodcov, čím sa

výrazne zvýšila bezpečnosť prechodu cez most.

K ceste Pod Pálenicou

Žiaľ, toto dielo sa nám nepodarilo vybudovať a to aj napriek tomu, že sme tam vykúpili značnú časť pozemkov. O cestách sa veľa hovorilo aj písalo.

Nedá mi nespomenúť rokovanie obecného zastupiteľstva z 5. augusta 2026, na ktorom sa intenzívne diskutovalo o zhotovení asfaltového povrchu. Obecné zastupiteľstvo však neschválilo navýšenie finančných prostriedkov potrebných na realizáciu tejto miestnej komunikácie.

Hlavný kontrolór obce Miroslav Bulla upozornil poslancov, že na realizáciu stavby je nevyhnutné stavebné povolenie, inak by mohlo ísť o čiernu stavbu.

Je však paradox, že keď sa bez stavebného povolenia asfaltovala cesta v Krivom kúte, podľa vtedajšieho kontrolóra Rastislava Malatinku bolo všetko v poriadku.

Investičné akcie

Počas uplynulých štyroch rokov sa nám podarilo zrealizovať viacero investičných akcií, ktoré zlepšili podmienky pre život v obci, priniesli nové možnosti pre deti, športovcov aj seniorov a prispeli k modernizácii obecných priestorov a infraštruktúry. Dôraz sme kladli aj na efektívne využívanie finančných prostriedkov a zlepšovanie služieb pre našich občanov.

■ V areáli MŠ sme vybudovali nové inkluzívne detské ihrisko vďaka dotácii z ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. Pô-

vodné ihrisko sme presunuli do iných priestorov MŠ.

■ Vybudovali sme stacionárne zariadenia (eliptický trenažér, imitátor chôdze, veslovací trenažér) na cvičenie a rozvoj celého tela vo vonkajších priestoroch ZŠ s dotáciou Coop Jednota Trstená.

■ Zrekonštruovali sme vnútorné priestory požiarnej zbrojnice a to: znížili a zateplili strop, urobili vnútorné omietky a špeciálnu podlahu. Taktiež sme urobili prípojky na vodu a kanalizáciu a tiež vonkajšiu fasádu so zateplením. Položili sme obrubníky a vyasfetovali priestor pred požiarnou zbrojnicou.

■ V priestoroch kultúrno-sportovej haly v tzv. bare sme zabezpečili novú kuchynskú linku. Zakúpili sme nový stroj na čistenie podláh.

■ Vybudovali sme nové ozvučenie v malej sále KŠH.

■ Zrekonštruovali sme priestory v KŠH a to vybudovaním šatne so sociálnym zariadením pre športové podujatia.

■ V školskej jedálni sme položili dlažbu, vymaľovali priestory

a zakúpili novú elektrickú pec. Taktiež bola položená dlažba v sklade zeleniny a šatni a vymaľovali sa obidve miestnosti.

■ Pred obecným úradom sme urobili odtokový kanál dažďovej vody.

■ Na základe požiadavky od energetikov a OVS sme zatrubnili kanál Pod Pálenicou.

■ V spolupráci s OVS sme upravili koryto obecného potoka.

■ Kúpili sme vyše dvadsať malých kontajnerov na separovaný zber na zbernom dvore.

■ Vybudovali sme prístrešok na zbernom dvore, čím sme ušetrili veľa finančných prostriedkov, nakoľko veľkoobjemový odpad bol vystavený dažďom a jeho likvidácia sa platí za hmotnosť. To znamená, že keď je pod prístreškom, tak jeho hmotnosť je polovičná.

■ Vyrúbali a vyčistili sa priestory okolo plotu celého cintorína, odstránili sme veľký kontajner na cintoríne a nahradili ho kontajnermi na separovaný zber. Aj tým sme ušetrili peniaze v rozpočte.

■ Vybudovali sme zábradlie okolo cesty na cintorín a novú studničku.

■ Urobili sme nové ozvučenie celého cintorína aj domu smútku.

■ Zmodernizovali sme interiér obecnej knižnice na základe podpory z Fondu na podporu umenia a to zakúpením nových regálov, mobilných prvkov nábytku, kobercov, svetiel a technických zariadení – dvoch počítačov a multifunkčnej kopírky. Získali sme tiež peniaze na nákup nových kníh.

■ Zatrubnili sme odvodňovací kanál v lokalite Pod Červeným, ktorý bol v havarijnom stave a taktiež sme tam položili asfaltový povrch.

■ Kúpili sme novú kosačku a dve vyžínačky potrebné na kosenie verejných priestranstiev a tiež nový univerzálny malotraktor.

■ Pre potreby OÚ sme kúpili nové počítače so softverovým vybavením.

■ Zamestnanci obce spolu s brigádnikmi zamestnanými na dohodu pravidelne zabezpečovali práce (kosenie, čistenie a iné) vo verejných priestoroch.

Projektová činnosť

Okrem realizovaných investícií sme sa venovali aj príprave projektov, ktoré vytvárajú predpoklady pre ďalší rozvoj obce, skvalitnenie verejných priestorov, obnovu kultúrneho dedičstva a zvýšenie bezpečnosti občanov. Viaceré z nich už pokročili do ďalších fáz prípravy a čakajú na možnosti financovania či realizácie.

■ Obec vypracovala projekt Tri brány poznania, t. j. zvidetľenia troch tvárí našej obce – kameňa, dreva a železa, a momentálne tento projekt postúpil do záverečného kola v rámci programu Interreg Poľsko – Slovensko 2021–2027.

■ Vypracovali sme architektonickú štúdiu na úpravu verejného priestranstva v strede obce.

■ Bola vypracovaná projektová dokumentácia na rekonštrukciu základnej školy, vydané stavebné povolenie a obec sa do budúcnosti môže cez jednotlivé výzvy uchádzať o finančné prostriedky.

■ Ďalej sa uchádzame o finančné prostriedky na obnovu Františkovej hute, kde sme vybavili potrebné stavebné povolenie a tento projekt bol podporený ZMOHO.

■ Bol ukončený projekt na chodník okolo hlavnej cesty a následne vybavujeme stavebné povolenie.

■ Zmodernizovali sme kamerový systém v obci a osadili nové kamery, taktiež sme inštalovali tri dopravné zrkadlá z výjazdov miestnych komunikácií a cintorína na hlavnú cestu. Pri vstupe na obecný úrad sme inštalovali mobilný defibrilátor, ktorý môže pomôcť pri záchrane ľudského života.

Oblasť legislatívy

■ Bol schválený Komunitný plán na rok 2024–2028

■ V pripomienkovom konaní je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Podbiel na roky 2026–2035

■ Bol schválený investičný plán obce a taktiež doplnok k územnému plánu obce

Ďalšie aktivity

Mojím cieľom bolo zlepšovať fungovanie obecného úradu,

vytvárať lepšie podmienky pre život v našej obci a podporovať spoločenský, kultúrny a športový

život. Záležalo mi aj na spolupráci s tými, ktorí môžu posúvať obec dopredu.

■ Zefektívnil som činnosť obecného úradu a to tým, že jeden deň v týždni (streda) sú dlhšie úradné hodiny. Občania si tak môžu vybaviť po ukončení práce potrebné záležitosti.

■ Zmodernizovali sme internetovú stránku obce.

■ Obecnú agendu registra fyzických osôb sme napojili na

centrálnu ohlasovňu, čo je informačný systém verejnej správy.

■ Vytvorili sme kvalitné podmienky na činnosť dobrovoľného hasičského zboru.

■ V obci sme každý rok organizovali množstvo kultúrnych a športových podujatí, ktoré boli na vysokej spoločenskej úrovni a reprezentovali obec v tom najlepšom svetle.

Okrem iného sme v roku 2023 zaviedli oslavu Dňa otcov a na základe iniciatívy predsedu komisie kultúry, školstva, športu a mládeže Mariána Vlčáka sa nám podarilo zorganizovať už dva ročníky jesenného prechodu na Poľanky.

■ Obec prispela sumou 35-tisíc eur na rekonštrukciu kúrenia v kostole.

Uvedené aktivity a činnosti vychádzali z potrieb obce a vôlebného programu.

Na začiatku môjho volebného obdobia som vyzval poslancov na spoluprácu, lebo spoločnými silami sa podarí vždy viac dosiahnuť. Je smutné, že niektorí poslanci nepodporili moje návrhy, ktoré vyplývali z volebného programu a podpory občanov vo voľbách.

Na záver chcem poďakovať všetkým občanom za spoluprácu a podporu, ktorú som počas uplynulých štyroch rokov vo funkcii starostu obce dostával.

Taktiež chcem poďakovať všetkým spoločenským organizáciám, PPD družstvu, SBÚ Podbiel, ZŠ s MŠ, zamestnancom obecného úradu (keď som začínal,

Kedže som sa rozhodol nekandidovať, tak novému starostovi prajem všetko dobré a prajem mu lepšie spolupracujúcich poslancov.

tak všetci predchádzajúci zamestnanci dali výpoveď) a všetkým podnikateľom, ktorí podporovali akcie poriadane obecným úradom.

Hospodárenie obce

Čo sa týka hospodárenia, tak na konci funkčného obdobia obec nemá žiadny úver a na rezervnom účte je **viac ako 500-tisíc eur**. Čiže nie je pravda, ako sa snažia niektorí občania prezentovať, že obec je zadlžená a nemá žiadne finančné prostriedky na účte.

■ Ján Sitek, starosta obce

Pozvánky na stretnutia s kandidátmi

Spojené voľby – komunálne a župné sa uskutočnia v sobotu 24. októbra. Kandidáti na starostu / starostku pozývajú na predvolebné diskusie do KŠH.

■ 16. októbra o 16.30 h – Jozef Krupa

■ 20. októbra o 18.00 h – Rastislav Malatinka

■ 21. októbra o 16.30 h – Henrieta Schelingová Magerčáková

Obec pripravila projekt na vybudovanie chodníka

■ Podbiel má pripravenú projektovú dokumentáciu na vybudovanie nových chodníkov pozdĺž cesty I/59 a cesty III/2300.

Ide o projekt, ktorého cieľom je zlepšiť podmienky pre pohyb chodcov a prispieť k zvýšeniu bezpečnosti v obci.

Projektová dokumentácia rieši výstavbu chodníka v piatich samostatných úsekoch s celkovou dĺžkou takmer 379 metrov. Povedie od križovatky s odbočkou na Zuberec po križovatku na miestnu komunikáciu pred mostom ponad Oravu.

Jednotlivé úseky budú mať dĺžku od približne 42 do 91

metrov. Navrhovaná plocha chodníkov predstavuje 530 m² a spevnené plochy vjazdov k príslušným nehnuteľnostiam ďalších 171 m². Táto verejnoprospešná stavba sčasti, zhruba 180 m², zaberie aj pozemky iných vlastníkov ako len obce.

Súčasnou projektového riešenia sú okrem samotných chodníkov aj lokálne úpravy odvodnenia, cestných obrubníkov, existujúceho zábradlia a betónového múrika.

Pri návrhu projektanti zohľadnili existujúce priestorové podmienky, napojenia na okolité plochy aj vjazdy k príslušným nehnuteľnostiam. Zák-

ladná šírka chodníka je navrhnutá tak, aby samotný priechodný priestor pre chodcov dosahoval 1,5 metra, pričom sa počíta aj s bezpečnostnými odstupmi od vozovky a pevných prekážok. V priestorovo obmedzených miestach sa širkové usporiadanie prispôbuje existujúcemu stavu.

Dôraz sa kladie aj na zachovanie funkčného odvodnenia komunikácií. V miestach vjazdov sa preto navrhuje zníženie obrubníkov, ktoré umožní prístup k nehnuteľnostiam a zároveň zachová odtokové pomery.

■ (LV)

Krátko z činnosti obecného úradu.

Investície, novinky, pozemkové úpravy

Letné mesiace priniesli v Podbieli niekoľko noviniek, praktických zlepšení aj priprav na ďalšie investície. Nechýbali ani administratívne úlohy a kultúrne podujatia.

■ **Chodník pre peších.** Obec má k dispozícii hotovú projektovú dokumentáciu na výstavbu chodníka pre peších pozdĺž hlavnej cesty. Dokumentácia bude slúžiť ako podklad na získanie potrebných povolení a následnú realizáciu stavby.

■ **Jednoduché pozemkové úpravy.** Na prelome júna a júla sa zástupcovia zhotoviteľ a pracovníci pozemkového a lesného odboru Okresného úradu Námestovo stretli s jednotlivými vlastníkami pozemkov. Predmetom rokovani boli ich návrhy a požiadavky týkajúce sa usporiadania a určenia nových pozemkov. Zhotoviteľ v súčasnosti pripravuje rozdeľovací plán nových stavebných parciel.

■ **Detské ihrisko v materskej škole.** Pracovníci obecného úradu osadili v areáli materskej školy detské ihrisko, ktoré sa pôvodne nachádzalo na mieste dnešného nového ihriska.

■ **Údržba verejných priestranstiev.** Obecní zamestnanci priebežne zabezpečovali kosenie a údržbu verejných priestranstiev. Vysprávkovali tiež cesty v lokalite Pod Pálenicou a úsek cyklotrasy vedúci katastrom obce vrátane vysekania náletových drevín v jej okolí. Vyčistili aj odkvapové žľaby na dome smútku a dokončili náter stĺpov obecného rozhlasu v celej obci.

■ **Asfaltovanie ciest.** Nový asfaltový povrch dostala aj časť cesty pri rieke Orava, v úseku od Júliusa Turčáka po Dušana Turčáka.

■ **Odvodnenie pri obecnom úrade.** Na ulici pri obecnom úrade obec zrealizovala odvodnenie dažďovej vody a vybudovala trativod. Prijaté opatrenia prispievajú k lepšiemu odvádzaniu

zrážkových vôd a k ochrane priľahlých pozemkov.

■ **Celoslovenské referendum.** Obecný úrad organizatívne zabezpečoval celoslovenské referendum, ktoré sa konalo 4. júla. Voliči odpovedali na dve otázky týkajúce sa zrušenia takzvej doživotnej renty a obnovenia Úradu špeciálnej prokuratúry a Národnej kriminálnej agentúry. Z celkového počtu 1 073 oprávnených voličov sa na referende zúčastnilo 215 obyvateľov Podbiela. Za odpoveď ÁNO na prvú otázku hlasovalo 202 voličov, na druhú otázku 198 voličov.

■ **Prepojenie na centrálny register.** Obec je po novom prepojená na centrálnu ohlasovňu, informačný systém verejnej správy spravovaný Ministerstvom vnútra SR. Údaje o zmene pobytu, narodení či úmrtí sa tak medzi lokálnym softvérom obce a centrálnym registrom prenášajú digitálne, nie prostredníctvom papierových dokumentov. ■ (OcÚ)

Kolky, šport a dobrá nálada. Seniori v akcii

■ Naša Organizácia JDS v Podbieli sa ukázala v tých najlepších farbách. To, že vek je len číslo, naši seniori dokázali na 11. ročníku Oravského regionálneho turnaja seniorov v kolchoch o pohár primátorky mesta Trstená. Do kolkárne prišlo 14. apríla dvadsať štvorčlenných družstiev. Umiestnením na 5. mieste sme dali najavo, že seniorský vek a šport idú dokopy.

Naše družstvo tvorili Anna Pazdúrová, Agneša Pazdúrová,

Marta Garajová a Jarmila Vrláková. Čerešničkou na torte bolo umiestnenie Marty Garajovej na 1. mieste v jednotlivcoch z 80-tich zúčastnených. Všetkým srdečne gratulujeme.

Aby sme dosahovali dobré výsledky, musíme aj pravidelne trénovať. Pri kolchoch sa vždy snažíme zhodiť čo najviac kolkov a každá guľa smeruje k svojmu cieľu. Ak sa nám ho nepodari dosiahnuť podľa našich predstáv, prichádza síce sklamanie, no zároveň nás motivuje k ďal-

šiemu tréningu a zlepšovaniu. A práve to je dôležité. Máme pohyb, radosť, príjemne strávený čas a dobrý pocit, že to ešte dokážeme.

Druhou športovo tohtoročnou akciou boli letné športové hry JDS okresu Tvrdošín, ktoré sa konali 28. augusta. Konali na ihrisku v Tvrdošíne za účasti 167 členov. Súťažilo sa v rôznych disciplínach.

V hode granátom na cieľ sa v kategórii muži do 70 rokov na 1. mieste umiestnil náš člen Eduard Krížo. V streľbe zo vzduchovej pušky v kategórii muži bez ohľadu veku sa náš člen Ivan Garaj umiestnil na 3. mieste. Športové hry boli výborne zorganizované za čo patrí poďakovanie ZO Skalka Tvrdošín. Všetci odchádzali spokojní s pekným zážitkom. ■ (IG)

Spoločenská kronika

(júl, august, september)

■ Narodili sa

Michaela Litvákova, Tobias Pazúrik a Jakub Kubačka

■ Odišli do večnosti

Blazej Hric (nar. 1973)

■ Do manželského zväzku vstúpili

Veronika Šprláková (Podbiel) a Peter Reguly (Nižná); Nikola Mišagová (Podbiel) a Miroslav Dudáš (Oravský Biely Potok); Janka Kostelanská (Trstená) a Šimon Smolár (Podbiel)

■ Jubilanti

Vo štvrtom štvrtroku 2026 oslávia životné jubileum:

70 rokov – Ján Sroka, Gertruda Pošteková, Mária Schellingová, Janka Maťaťová

75 rokov – Peter Kočalka, Mária Turčáková, Miroslav Bachynec, Genovéva Korčuškova, Stanislav Turčák

85 rokov – Mária Franková

90 rokov – Marie Kováčová

■ (IM, AL)

Pozvánka

Pri príležitosti mesiaca úcty k starším pozýva obec všetkých dôchodcov na spoločné posedenie do kultúrno-sportovej haly. **V sobotu 17. októbra o 15.00 h**

PODBIEL

Štvrťročník obce Podbiel

■ október 2026 ■ ročník 31 ■ číslo 3

Vydáva Obecný úrad Podbiel ako nepredajnú publikáciu v náklade 350 ks.

■ Sídlo vydavateľa: 027 42 Podbiel 210, IČO 00314790

■ Šéfredaktorka: Ing. Lýdia Vojtaššáková.

Redakčná rada: Mgr. Blanka Kontrová, Bc. Anna Lukáčiková, Marián Vlček

■ Kontakt: e-mail: redakciapodbiel@gmail.com, tel.: 043 / 5381 031

■ Grafická úprava: STAN

■ Tlač: Tlačiareň Kubík Námestovo

■ Evidenčné číslo: EV – 3335/09 ISSN 1339–6986.

Pýtate sa, prečo som sa rozhodol kandidovať a prečo si neužívať dôchodkového veku. Nuž, som nemocný, postihnutý nevyliečiteľnou chorobou – vorkoholizmom. Chcel by som využiť moje dlhoročné organizačné skúsenosti a posunúť úroveň našej obce.

■ Svoje skúsenosti som preukázal ako starosta Podbiela v rokoch 1994 až 1998. Z pozície policajta som zvíťazil a stal som sa starostom. Za štyri roky sme prevrátili obec naruby. Vybudovalo nasledovné:

Plynofikácia celej obce. Všetky domy mali vybudovanú prípojku. Trasa išla popod Studenú, hlavnú cestu na križovatke, pri kostole, popod Oravu a dvakrát popod železnicu.

Kanalizácia a ČOV. Tiež veľmi náročná akcia. Popri hlavnej trase boli vybudované všetky prípojky.

Po plynofikácii a kanalizácii v roku 1998 sme položili na cestu nový, súvislý asfaltový povrch, ktorý slúži dodnes. Novú cestu dostalo celé Podčervenie a lokalita Pleso.

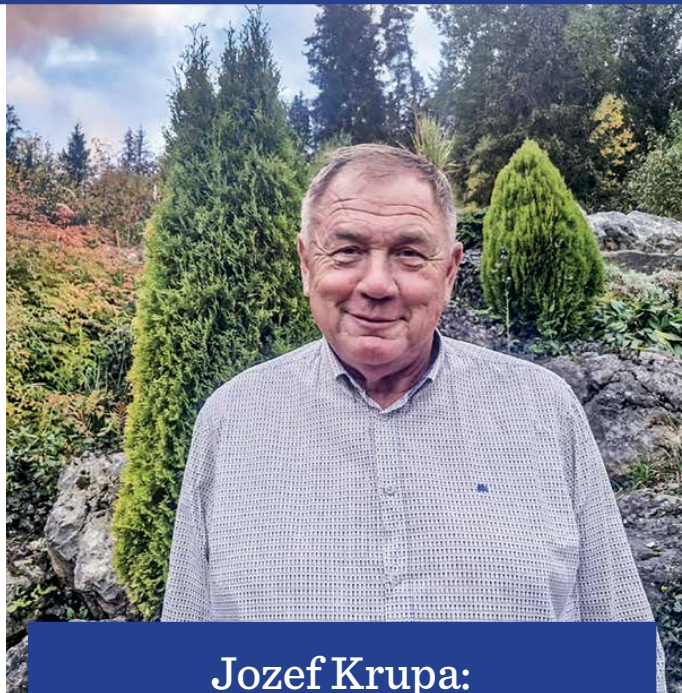
Veľmi nebezpečný močiar v lokalite Sihla. Dokázali sme vybudovať všetky inžinierske siete a komunikáciu pre výstavbu 15 rodinných domov.

Dokončili sme kultúrny dom. Bola vybudovaná cestná spojnice medzi lokalitou Pleso a Lentilková.

Na základe uznesenia obecného zastupiteľstva som pred notárom osvedčil, že vystaňovalci do USA a Kanady darovali svoje pozemky obci.

Uvedené preukazuje, že je neuveriteľné, čo všetko sa podarilo v našej obci za tak krátku dobu zrealizovať.

Počas volebných období ďalších starostov som naviezol bezplatne štrk a kameň na vybudovanie hrádze na odrazenie vody do obecného potoka v koryte Studenej, na miestnu komunikáciu v lokalite Krivý kút, na ihriská za kultúrnym domom i na cyklochodníky.

Jozef Krupa: Za málo peňazí hodne muziky

To je moja odpoveď na otázku, prečo som sa rozhodol kandidovať. Chcel by som všetko, čo viem, a všetko, čo je v obci dostupné, čo najlepšie využiť.

Moje ciele, okruhy a problémy, ktoré by som chcel ako starosta riešiť, spočívajú v jednote všetkých občanov a poslancov našej obce.

PRIORITY

■ Aby nevznikali rôzne podozrenia, budem organizovať obecné zastupiteľstvá raz za mesiac, budem tlačiť na komisie, aby sa zapájali do rozvoja, budovania a zlepšovania života občanov.

■ Ihneď, bez rozdielu, či naši tmári budú, alebo nebudú protestovať a podávať námietky, začneme robiť projekty – kanalizácia, plyn, voda, elektrika, verejne osvetlenie, internet, teleso miestnej komunikácie v lokalite Lány a Podčervenie tak, aby stavebné povolenie na všetky inžinierske siete bolo vydané najneskôr do dvoch rokov.

■ Chodník do cintorína je príliš strmý a hneď za vrcholom v rohu zbytočne klesá. Str-

mé stúpanie, nebezpečné v zime bude zmiernené, natiahneme lano od pekárne až do rohu cintorína. Naši starkí tak spotrebujú menej námahy a budú sa cítiť bezpečnejšie hlavne v zime, aby navštívili miesto pozostalých.

■ Energiu chcem vynaložiť aj na zmenšenie hraníc našej pamiatkovej rezervácie (PRLA). Treba ochraňovať jednotlivé objekty a nie celú rezerváciu, ktorá bola protizákonne rozšírená. Treba aktuálne prepracovať zásady pamiatkovej starostlivosti, ktoré obťažujú vlastníkov objektov.

■ Stavebný odpad vznikajúci pri prerábkach rodinných domov bude spracovaný a využitý na ďalšie stavebné účely ako certifikovaný recyklát. V lokalite Mlynisko je ho možné využiť na vyvýšenie úrovne pozemkov nad záplavové územie, čím vzniknú stavebné pozemky a zokruhovanie miestnych komunikácií. Týmto spôsobom sa zamedzí vysýpanie stavebných odpadov v chránenom území.

■ Chcem stále plánovať a usilovať sa o moderný dom dôchodcov v priestoroch starej

materskej školy. Sú pripravené jednoduché projekty, vizualizácia, je pripravený pozemok s výmerom viac ako 3000 m², voda, kanalizácia, plyn a elektrika na mieste. Podľa najnovších trendov, budú naši starkí zostávať čo najdlhšie doma pri odbornej pomoci našich spoluobčanov. Teraz je potrebné zrevidovať stav starej materskej školy, ktorú je možné využiť ako denný stacionár pre dôchodcov – seniorov. Prezrel som si objekt zvnútra, budova je nezatečená, suchá, presne taká, ako som ju opustil ako škôľkar v roku 1962.

■ Pozemky pod miestnymi komunikáciami vysporiadam cez inštitút vyvlastnenia vo verejnom záujme. Je treba uviesť, že všetci vlastníci už svoje pozemky odpredali obci, zostávajú iba niektorí, ktorých je treba vyvlastniť.

■ Cyklistom obec pomôže pri udržiavaní cyklochodníkov. Zrekonštruujeme lavičku pod mostom do Nižnej nad sútokom Studenej a Oravy, cca 150 metrov. Drevenú nahradíme kovovou.

■ Cyklistom obec pomôže pri zriadení a vybudovaní ferraty na ľavej strane Červenej skaly. Prístupová cesta je už vybudovaná, aj mostík pod vodopádom je už dlhšiu dobu na mieste.

■ V jarňoch mesiacoch roku 2027 zrealizujeme položenie asfaltového povrchu na časť cesty na Zámostí popred rodinné domy. Ostatná časť tejto komunikácie sa bude asfaltovať až po zastavaní ulice rodinnými domami.

Všetko, čo uvádzam, je možné financovať z obecného rozpočtu. Náklady na realizáciu inžinierskych sietí v lokalite Lány a Mlynisko budeme realizovať z Enviroföndu a Fondu rozvoja bývania.

■ Aby sa odstránila rozpoltenosť a vybudovala dôvera v obecné zastupiteľstvo, budem organizovať zasadnutia obecného zastupiteľstva jeden krát za mesiac. Vynasnažím sa na zasadnutia obecného zastupiteľstva zabezpečiť účasť aspoň 30 až 50 občanov.

Milí Podbielania,
v uplynulých týždňoch som vám predstavil svoj volebný program a konkrétne veci, ktorým sa chcem ako starosta venovať. Podrobnejšie ich nájdete vo volebnom liste, ktorý som vám odovzdal osobne alebo do schránok, a priebežne ich predstavujem aj na svojej facebookovej stránke.

■ O svojich zámeroch, ale najmä o vašich otázkach a názoroch, som sa s mnohými z vás rozprával osobne. Preto nechcem tento priestor v obecných novinách využiť na ďalšie opakovanie predvolebných sľubov. Chcem vám priblížiť najmä to, ako si predstavujem prvé mesiace vo funkcii a akým spôsobom by som chcel našu obec viesť.

Nechcem tvrdiť, že za sto dní zmeníme Podbiel. To by nebolo reálne. Ale verím, že už počas nich sa dá ukázať, akým smerom sa bude obec nasledujúce štyri roky uberať.

PRVÝCH 100 DNÍ

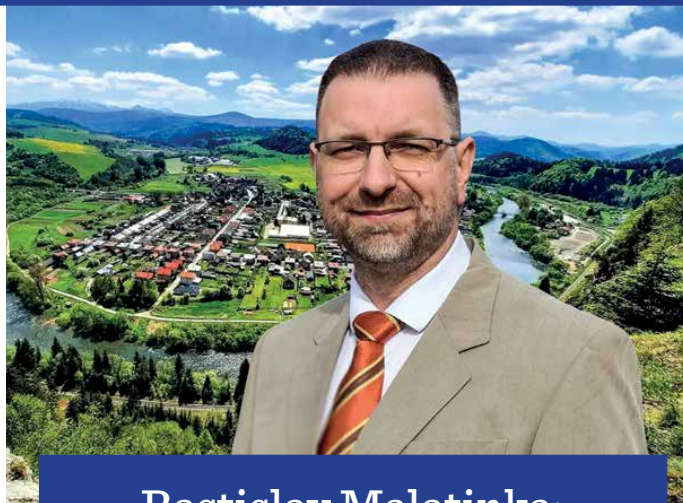
Ak získam vašu dôveru, chcem si predovšetkým urobiť prehľad v tom, čo obec už má rozpracované, aké sú dôvody stagnujúcich zámerov, zároveň začať riešiť veci, ktoré nepotrebujú dlhý čas príprav.

1. Oboznámime občanov so stavom rozpracovaných projektov v obci.

Pri dôležitých projektoch bude občan vedieť ako sú pripravené, prípadne čo bráni ich realizácii a čo bude nasledovať.

Priority a ciele

- Bývanie pre mladé rodiny ■ Mlynisko a Lány
- cesta Pod Pálenicou ■ chodník Jednota – Zámostie ■ bezpečnosť detí a chodcov ■ seniори ■ čistý a upravený Podbiel ■ šport a kultúra ■ otvorené hospodárenie ■ fondy a dotácie ■ obecná aplikácia ■ pravidelné stretnutia s občanmi

Rastislav Malatinka: Podbiel, v ktorom sa dobre žije a ľudia spolu hovoria

2. Fyzicky a dôsledne zmapujeme ulice i zákutia obce.

Cesty, chodníky, osvetlenie, odvodnenie, dopravné problémy či verejné priestory. Vznikne zoznam menších opráv a nedostatkov, ktoré nepotrebujú dlhé projektovanie a môžu sa postupne riešiť.

3. Spustíme jednoduchý systém pre podnety občanov.

Výtlk, nefunkčné svetlo, poškodenú lavičku či iný problém bude možné obyvateľmi jednoducho nahlásiť a následne zistiť ich riešenie.

4. Komunikácia za spoločným stolom s ľuďmi, ktorí sa v súčasnosti podieľajú na živote v obci, alebo by chceli v budúcnosti tiež na ňom participovať – škola, DHZ, športovci, folklór, spolky, seniори, mladé rodiny a ďalší aktívni ľudia. Počúvať ich návrhy, potreby a možnosť pomoci im zo strany obce. Zároveň tiež, aby aj oni boli prínosom pre obec.

5. Pravidelné stretnutia s občanmi.

Účastníci týchto stretnutí budú mať priestor na priame otázky, ktoré ich zaujímajú, na vyjadrenie svojho názoru, alebo možnosť prinášania vlastných návrhov.

6. Zostavíme prehľad priorít a možností externého financovania.

Obec nemá čakať na vhodnú

výzvu až dovtedy, keď už nie je čas pripraviť kvalitný projekt. Chcem byť zorientovaný v tom, na čo môžeme hľadať fondy a dotácie, čo treba pripraviť vopred a s čím si budeme musieť poradiť z vlastných zdrojov.

7. Po 100 dňoch budem informovať občanov o uskutočnených či neuskutočnených programových aktivitách.

Čo sme splnili, čo sme začali a čo sa zatiaľ nepodarilo. A ak niečo nepôjde podľa plánu, ľudia majú právo vedieť prečo.

MYSLIEŤ ĎALEJ AKO NA JEDNO VOLEBNÉ OBDOBIE

Uvedomujem si, že sa všetko nedá stihnúť za štyri roky. Veľké projekty si vyžadujú potrebný čas, prípravu, povolenia aj financie.

Chcem však pracovať tak, aby sa veci pripravovali s predstihom, aby raz aj ďalší starosta mohol kontinuálne pokračovať v tom, čo má pre Podbiel zmysel.

Mojou víziou je, aby po štyroch rokoch bolo jasne vidieť, čo sme urobili, čo sme začali, koľko to stálo a čo zostáva urobiť.

PODBIEL, V KTOROM SA DOKÁŽEME ZHOVÁRAŤ A USILOVAŤ SA O DOBRÉ VZŤAHY MEDZI SEBOU

Všetci vnímame, že náš Podbiel je dnes v mnohých veciach rozdelený. Nemyslím si, že sa to dá

zmeniť zo dňa na deň. Chcem sa však o to pokúsiť.

Nemusíme mať všetci rovnaký názor, aby sme dokázali držať spolu.

Môžu nastať aj nezhody pri postupoch, rozpočte či investícii, ale na druhý deň sa máme vedieť normálne pozdraviť, sadnúť si za jeden stôl a spoločne hľadať riešenie.

INÝ NÁZOR ALEBO SVETONÁZOR NIE JE DÔVODOM VZÁJOMNÉHO HNEVU

Som veriaci človek a svoju vieru neskrývam, ani sa za ňu nehanbím. Je pre mňa osobnou vecou, ale zároveň hodnotovým základom toho, ako sa snažím žiť a správať k ľuďom. Nikdy však nechcem ľudí deliť podľa toho, či sú veriaci alebo nie.

Ak získam vašu dôveru, chcem byť takým starostom, ktorý je medzi ľuďmi, načúva im, dokáže priznať aj vlastnú chybu a svoje rozhodnutia vie vysvetliť. Starostom všetkých Podbielanov – nielen tých, ktorí mi dajú svoj hlas.

Na záver chcem povedať jednu dôležitú vec. Starostovanie pre mňa nie je o tom, aby mal jeden človek na všetko odpoveď. Je najmä o zodpovednosti, schopnosti počúvať a ochote vysvetľovať svoje rozhodnutia. Obec sa podľa mňa posúva vtedy, keď sa dobré nápady neodmietajú podľa toho, od koho prišli, ale posudzujú sa podľa toho, či sú prospešné pre Podbiel.

Ak dostanem príležitosť viesť našu obec, chcem k tejto práci pristupovať s pokorou, poctivo a otvorene. Nie všetko sa podarí hneď a nie každé rozhodnutie bude jednoduché. Dôležité však bude, aby občania vedeli, čo obec robí, prečo to robí a kam smeruje.

Prajem si, aby sme po štyroch rokoch mohli povedať, že sa Podbiel posunul nielen v projektoch a investíciách, ale aj v tom, ako spolu komunikujeme a spolupracujeme. Pretože obec netvorí iba cesty, budovy a rozpočet. Obec tvoria predovšetkým ľudia a budúcnosť, ktorú tu spoločne vytvárame.

Po stopách svätého Martina: Podbielanský tábor v jubilejnom roku diecézy

■ Prvý augustový týždeň sa priestory kultúrno-sportovej haly a okolie Podbiela zaplnili detským smiechom a radostným spoločenstvom. Tohtoročný denný tábor sa niesol v duchu témy Hrdina so štítom čností, pri ktorej sa deti vydali po stopách svätého Martina. Mimoriadny duchovný rozmer podujatiu dodal Jubilejný rok 250. výročia Spišskej diecézy, vďaka ktorému sa naši mladí účastníci stali skutočnými pútnikmi po ceste viery, odvahy a láskavosti.

Každý deň sme začínali ranným stretnutím a svätou omšou v miestnom kostole. Hneď v pondelok ráno deti privítala postava mnícha Gála, ktorý im priblížil výzvu celého týždňa. Účastníci sa rozdelili do rytierskych skupín, zhotovili si vlastné ochranné štíty a pátrali po téme tábora. Poobede hľadali poklad. Hra ich viedla od kultúrno-sportovej haly cez altánok, hojdačku a sútok riek až pod pilier mosta, kde plnením úloh objavovali posolstvá vďačnosti, poslušnosti a štedrosti.

Utorkový program priniesol veľa pohybu a nevšedných zážitkov, keď sa skupinky presunuli na jazdu na koňoch. Okrem toho na deti čakali rytierske prekážkové dráhy zamerané na poslušnosť v Rímskej légii, odvalu pri behu so štítom či skromnosť v Gágajúcom slalome. Letnú horúčku popoludní spríjemnili osviežujúce vodné aktivity.

Streda sa niesla v znamení púte po jubilejných chrámoch Spišskej diecézy pri príležitosti jej významného jubilea.

Program sme začali v Lipovskom Mikulášovi návštevou Múzea ochrany prírody a jaskyniarstva, pričom sme navštívili aj miestny jubilejný chrám. Odtiaľ naša cesta viesla do Ružomberka, kde sme v kostole slávili spoločnú svätú omšu. Putovanie po posvätných miestach sme úspešne zakončili v Dolnom Kubíne.

Vo štvrtok čakal na malých hrdinov obľúbený výlet za sokoliarimi do Oravského Podzámku. Po návrate do haly a spoločnom obede vypukla veselá táborová party, ktorú sme zakončili spoločným pozieraním rozprávky.

Záverečný piatkový deň bol venovaný tvorivým dielňam so zameraním na skutky telesného a duchovného milosrdenstva. Deti vyrábali prírodné vence, ktoré odniesli na opustené hroby na miestnom cintoríne, piekli koláče, s ktorými sa podelili s miestnymi obyvateľmi.

Zaujímavou aktivitou bolo písanie povzbudivých listov do väzníc a zhotovovanie ozdobných záložiek do Svätého písma.

Vyvrcholením celého týždňa bolo záverečné hodnotenie tábora a slávnostné „pasovanie za rytierov“, pri ktorom deti sprevádzali svätý Martin spolu s mníchom Gálom. Každý účastník si okrem táborového trička odniesol pamätný certifikát Hrdinu so štítom čností. Veľké poďakovanie patrí pánovi farárovi, obetavým animátorom, obci Podbiel za poskytnutie priestorov, sponzorom a rodičom za akúkoľvek podporu.

■ Miroslava Siteková

Podbiel opäť žil folklórom

■ Prvá júlovú nedeľu sa uskutočnil 33. ročník Podbielanských folklórnych slávností s hlavnou témou Človek a práca. V tomto bloku folklórne súbory a skupiny prostredníctvom spevu, tancov a hudobných pásiem priblížili tradičné zvyky spojené s prácou a každodenným životom našich predkov.

Festival, ktorý už roky patrí k stabilným pilierom kultúrneho leta na Orave, privítal stovky účinkujúcich najmä z Oravy a východného Slovenska. Z domácich folkloristov sa predstavila

Ludová hudba Murinovcov a Spevácka skupina Senková z Podbiela.

Starosta obce Ján Sitek vyjadruje úprimné poďakovanie všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pricinili o úspešný priebeh podujatia – účinkujúcim, organizátorom, spolupracovníkom, dobrovoľníkom i všetkým, ktorí priložili ruku k dielu. Vďaka ich spoločnému úsiliu sa podarilo pripraviť hodnotný kultúrny zážitok plný tradícií, folklóru a príjemných stretnutí pre domácich aj návštevníkov.

■ (LV)

Na Polánkach panovala jesenná pohoda

■ Vlni novú akciu otestovali, a keďže sa vydarila, po nultom ročníku teraz pripravila obec v spolupráci s kultúrno-sportovou komisiou obecného zastupiteľstva 1. ročník Jesenného prechodu na Polánky. Prechádzka

a stretnutie zlákali zhruba 70 milovníkov prírody. Tí si na kopci pochutnali na plackách z 30 kilogramov zemiakov a troch veľkých cukiet. Koláče napiekla Beáta Betuštiová. Po návrate ich čakala aj dobrá fazuľovica. ■ (LV)

KTO SOM

Mám 38 rokov, som rodáčka z Podbiela, manželka a mama. Podbiel je miesto, ku ktorému mám od detstva blízky vzťah a kde poznám ľudí aj každodenný život obce.

Som absolventkou Technickej univerzity, kde som inžinierske štúdium ukončila s vyznamenaním so zameraním na environmentálny manažment a audity. Pracovné skúsenosti som získala vo finančnej a manažérskej oblasti, v stavebnej firme pri verejnom obstarávaní (ročný obrat cca 4 mil. eur), ale najmä priamo na Obecnom úrade v Podbieli.

SKÚSEŇ Z OBECNÉHO ÚRADU

Práca na obecnom úrade mi umožnila spoznať samosprávu zvnútra. Venovala som sa miestnym daniam a poplatkom, agende obyvateľstva a následných potvrdení, všeobecne záväzným nariadeniam, projektovej a administratívnej agende aj projektom financovaným z fondov EÚ a ostatných fondov.

Pri monitorovacej správe k projektu zateplenia obecného úradu a materskej školy som riešila situáciu, pri ktorej obci hrozilo vrátenie približne 340 000 eur z eurofondov. V roku 2024 som sa venovala aj riešeniu starších nedoplatkov na miestnych daniach a poplatkoch za komunálny odpad. Súčasťou práce bola tiež modernizácia obecného úradu – zavedenie nových informačných systémov a obnova počítačového vybavenia.

Táto skúsenosť mi ukázala, že za každou investíciou či službou pre občanov je veľa prípravy, administratívy a zodpovednosti za verejné peniaze. Obec podľa mňa potrebuje nielen dobré nápady, ale aj schopnosť pripraviť ich, nájsť financovanie a dotiahnuť ich do realizácie.

PREČO KANDIDUJEM

Rozhodla som sa kandidovať na starostku, pretože chcem svoje vzdelanie, pracovné skúsenosti a znalosť fungovania obce využiť pre Podbiel.

Ako mladá rodina sme aj my riešili otázku bývania. Chcela

Henrieta Schelingová
Magerčáková: Zodpovedne,
transparentne, s rešpektom
ku každému

som si postaviť dom v Podbieli, napokon sme však museli hľadať riešenie inde. Aj preto je pre mňa dôležité, aby mladí ľudia, ktorí chcú v Podbieli zostať, mali reálne možnosti bývania.

MÔJ PROGRAM PRE PODBIEL

Rozvoj obce musí myslieť na všetky generácie. Pri mladých rodinách chcem zvýšiť príspevok pri narodení dieťaťa zo 170 eur na 200 eur a podporiť prvákov príspevkom na školské potreby. Dôležité sú aj priestory pre deti a mladých – detské

ihrisko na Zámostí a ihrisko na Radovkách.

Pri bývaní považujem za dôležité dokončenie jednoduchých pozemkových úprav v lokalitách Lány a Mlynisko, prípravu projektovej dokumentácie a podmienok na výstavbu rodinných domov. Priestor vidím aj v rozšírení možností bývania vrátane bytovky na Lánach.

Pre seniorov chcem zvýšiť príspevok z 20 eur minimálne na 30 eur, rozvíjať domácu a opatrovateľskú pomoc a podporovať spoločenské aktivity, napríklad batôžkový ples, divadlo či spoločné aktivity seniorov s deťmi.

V oblasti infraštruktúry chcem riešiť majetkové vypořádanie a opravy miestnych komunikácií, chodníky, cestu Pod Pálenicou, opravu kanálov a odvodnenie centra obce. K bezpečnosti patria aj prechod pre chodcov a vhodné spomaľovacie prvky. Verejné priestory chcem doplniť o lavičky a riešiť rozšírenie cintorína a vybudovanie úrodného hája.

Za dôležité považujem rozšírenie a zateplenie základnej školy, ako aj zateplenie kultúrno-sportovej haly, výmenu okien a znížovanie prevádzkových nákladov. Pri týchto projektoch chcem aktívne využívať fondy, Environmentálny fond, MAS Orava a ďalšie dotačné možnosti.

Pri cestovnom ruchu vidím priestor na lepšiu prezentáciu centra obce, pamiatkovej rezervácie, Františkovej huty, tradícií a prírodných zaujímavostí. Chcem podporovať kultúrny a komunitný život a spoluprácu pri obecných a cirkevných podujatiach.

Dôležitá je pre mňa aj otvorená obec. Chcem sprístupniť online sledovanie zastupiteľstva a rozšíriť informovanie prostredníctvom online obecného rozhlasu a SMS. Občania majú mať priestor vyjadriť svoj názor. Miestni živnostníci a podnikatelia majú mať včasné informácie o možnostiach spolupráce s obcou a možnosť uchádzať sa o ne za rovnakých a transparentných podmienok.

AKO CHCEM PRACOVAŤ

Nechcem, aby bol Podbiel rozdelený podľa toho, kto ku komu patrí alebo koho podporuje. Starosta a poslanci nemusia mať na všetko rovnaký názor, ale mali by vedieť spolupracovať pri veciach, ktoré sú prospešné pre obec.

Chcem pracovať zodpovedne, transparentne a s rešpektom ku každému občanovi. Mojou predstavou je obec, v ktorej majú mladé rodiny podmienky na život, deti dobré možnosti na rast a vzdelávanie, seniori potrebujú podporu a verejné peniaze sa využívajú rozumne a s jasnými prioritami.

Priority a ciele

- Mladé rodiny – príspevok pri narodení dieťaťa 200 eur, podpora prvákov, ihriská.
- Bývanie – dokončenie JPU Lány a Mlynisko, projektová príprava výstavby rodinných domov a bytovky.
- Seniori – zvýšenie príspevku na min. 30 eur, domáca a opatrovateľská pomoc.
- Škola a šport – rozšírenie a zateplenie ZŠ, zateplenie haly a výmena okien.
- Obec pre ľudí – rozšírenie

nie cintorína a parkovacích miest, urnový háj, osadenie lavičiek, cesty, oprava chodníkov a kanálov, odvodnenie centra obce, prechod a spomaľovače.

- Otvorená obec – online zastupiteľstvo, online rozhlas a SMS.
- Kultúra – podpora spoločných obecných a cirkevných akcií.
- Externé zdroje – fondy, Environmentálny fond a MAS Orava.

■ V starých novinách sa niekedy ukrývajú príbehy ľudí, ktorých život a práca by si zaslúžili zostať v pamäti aj ďalších generácií. Jeden taký príbeh sme našli v novinách Orava z 9. júna 1978. Na celostránke vtedy vyšiel článok o Márii Lofajovej s titulkom Podbielska milionárka.

Závidieť jej však nebolo čo, nebol o plnej peňaženke alebo vkladnej knižke, ale o jej práci. V tých dňoch mala za sebou nadojený prvý milión litrov mlieka. Príbeh ale nekončil.

Mestský život ju nezlákala

Mária Lofajová, rodená Kudzbeľová (1928–2007), vyrastala v gazdovskej rodine. Práca okolo hospodárstva bola prirodzenou súčasťou jej detstva. Rodina obrábala pôdu a chovala dobytok a Mária pomáhala rodičom už od mladosti, keďže jej starší súrodenci zomreli v ranom veku. Už ako trinásťročná vedela podojiť dve či tri kravy. Keď sa zvieratá večer vracali z paše, bolo treba postarať sa o ne, ustajniť ich a vykonať všetko potrebné okolo hospodárstva.

Neskôr sa jej životná cesta na určitý čas uberala iným smerom. Po absolvovaní školy pôsobila ako vychovávateľka v predškolských zariadeniach v Oravskom Bielom Potoku a Habovke. Na istý čas sa dala prehovoriť na rovnakú prácu v Čadci, no mestský život s voľnými popoludniami ju nezlákala natrvalo. Nedokázala sa úplne odpútať od rodného domu a gazdovstva, domov sa vracala tak často, ako mohla.

Čoskoro sa vydala za Petra Lofaja (1924–1972) a keď sa im narodilo prvé dieťa, vrátila sa domov, do chalúčky povýše križovatky smerom na Roháče.

Po synovi Petrovi (1952–2026) priviedli spolu na svet dcérku Máriu (1958), Janka, ktorý zomrel v ranom veku, a syna Pavla (1961).

Deň sa začínal pred svitaním

V roku 1958 prišiel za Máriou Ondrej Lofaj z vedenia družstva. „Potrebovali by sme tvoje ruky do kravína,“ povedal jej.

Príbeh dojičky Márie Lofajovej. Milión litrov mlieka a život bez voľných dní

Keď sa väčšina ľudí ešte len preberala zo spánku, Mária Lofajová sa už vracala z prvej časti šichty. Jej denný režim bol dlhé roky prispôbený rytmu kravína miestneho jednotného roľníckeho družstva.

Rozhodnutie nebolo jednoduché, keďže doma v postielke mala dieťaťko. Navyše, ako vychovávateľka a potom doma pri dieťati si od ťažkej roboty trochu odvykla. No nakoniec sa ešte v ten rok po rodinnej debате v kravíne objavila.

„Bývali pri nás aj starí rodičia, na starkú sa mama mohla spoľahnúť,“ zdôvodňuje dnes syn Pavol jej rozhodnutie. „Aj otec robil na družstve zootechnika.“

Odvtedy sa Máriin život začal riadiť potrebami zvierat. Budík jej zvonil o pol tretej ráno, aj keď často len pre istotu. Dojička si na ten režim zvykla.

Už pred tretou ráno sadala na bicykel a pedálovala do roboty. Vracala sa pred siedmou, ale nie nadiľho. Pred jedenástou odchádza z domu zas, späť je pred druhou. O necelé štyri hodiny je v kravíne opäť. Denná rozkúskovaná šichta jej končila pred ôsmou večer, predtým však až o desiatej. Takto to bolo dlhé roky každý-každý deň, vrátane soboty a nedele.

„Popri práci dojičky na družstve mala mama doma ďalšie povinnosti, veď sme aj doma gazdovali, chovali sme dve kravy, koníka, prasatá, zajace, kurvy, pestovali sme zemiaky, obilie, kosili lúky,“ spomína Pavol. „Keď sme už boli trochu väčší a samostatnejší, aj stará mama Terézia Kudzbeľová pracovala ako dojička, ale ona chodievala do roboty každý druhý deň.“

Spočiatku mala Mária spolu s Annou Pazúrikovou a ďalšími štyrmi dojičkami na starosti 76 kráv.

Práca dojičiek v tom období neznamenalala iba samotné dojenie. Súčasťou každodennosti bola starostlivosť o čistotu maštale, podstielanie, manipulácia s mliekom a predovšetkým starostlivosť o samotné zvieratá. Raz ročne kravín vybielili.

Každá krava mala svoju povahu. Skúsená dojička preto musela vedieť, ako s jednotlivými zvieratami zaobchádzať. Po rokoch už presne vedela, čo ktorá krava potrebuje, ktorá je pokojná a pri ktorej treba byť

opatrnejšia. Práca si vyžadovala nielen silu, ale aj trpezlivosť a skúsenosť.

Keď prišla do kravína elektrina

Zaujímavou kapitolou bola modernizácia dojenia. Po vybudovaní nového kravína pribudli ďalšie dojnice a družstvo začalo zavádzať elektrické dojacie zariadenia.

Spočiatku sa ženy na novú technológiu pozerali s nedôverou. Boli zvyknuté na ručné dojenie a predstava, že prácu bude robiť stroj, im nebola príjemná.

Čas však ukázal, že nové zariadenie môže byť pomocníkom. Mária sa postupne naučila nielen elektricky dojiť, ale aj zariadenie rozobrať, vyčistiť a v prípade potreby znovu zostaviť.

Svoje skúsenosti potom odovzdávala aj ostatným. Keď do kravína prišla nová dojička, Mária jej vedela poradiť, ako sa správať ku konkrétnym kravam, ktorým zvieratám venovať väčšiu pozornosť a ako správne

zaobchádzať s dojacím technikou.

Technika síce uľahčovala samotné dojenie, no práca v kravíne zostávala fyzicky náročná. Plné nádoby s mliekom bolo potrebné prenášať a práve aj na túto každodennú záťaž sa vtedajšie dojičky snažili hľadať riešenie. Neskôr im družstvo, na žiadosť Márie, zabezpečilo vozíky, ktoré manipuláciu s mliekom uľahčili.

Prvý milión litrov

V roku 1978, po osemnástich rokoch práce nadojila Mária

Lofajová približne milión litrov mlieka. Na stránkach vtedajšej Oravy sa tak stala príkladom pracovnej vytrvalosti človeka, ktorý svoju prácu vykonával každý deň, často od skorého rána. Počas osemnástich rokov takmer nepoznala práceneschopnosť. Výnimkou bolo zranenie ruky po údere od zvieraťa, pre ktoré musela na určitý čas zostať mimo kravína. Poznala svoje kravy, poznala prácu a nebála sa ozvať, keď bolo možné niečo urobiť jednoduchšie alebo lepšie. Práve preto sa jej meno spájalo nielen s vysokou pracovnou výkonnosťou, ale aj s každodenným životom družstva v Podbieli.

Pri príležitosti nadojeného milióna udelila Márii Vláda ČSSR za jej svedomitú a náročnú prácu titul Vynikajúci pracovník Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR a druhý Vynikajúci pracovník živočíšnej výroby.

„Mama si na takéto niečo nepotrpeľa,“ spomínajú dnes jej deti – Mária a Pavol. „Pamätáme si však, že diplomy si bola prevziať v Prahe v prezidentском paláci. Ale keby nebolo išlo aj niekoľko ďalších pracovníkov oravských družstiev, určite by necestovala.“

Za číslom milión však nebol iba pracovný výkon. Bol za ním spôsob života typický pre jednu generáciu Oravcov – práca od mladosti, starostlivosť o hospodárstvo a zvieratá, skoré vstávanie a len málo priestoru na pohodlie.

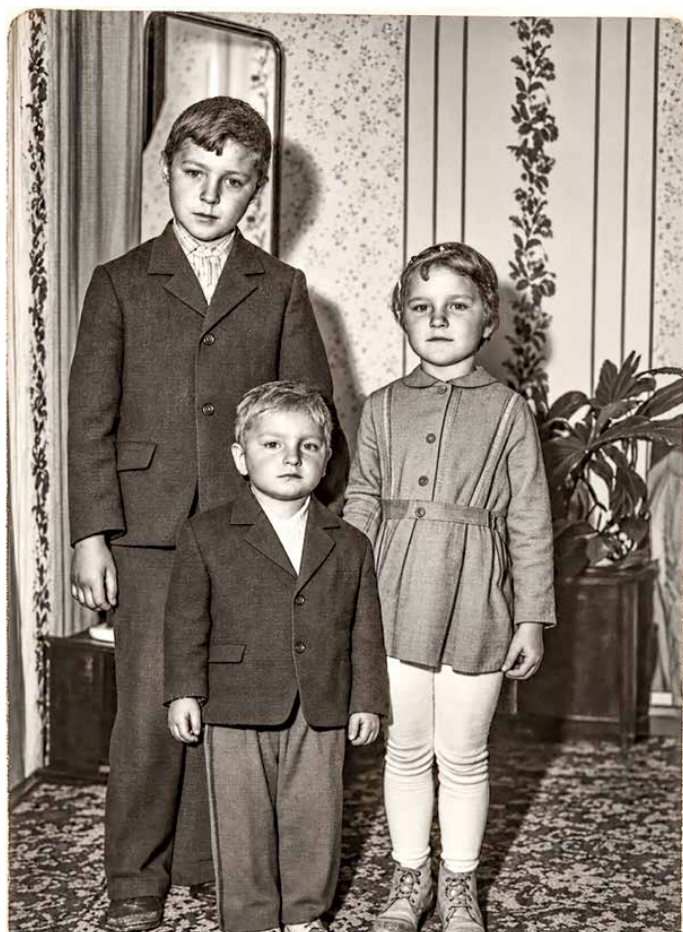
Ani po dosiahnutí miliónovej hranice Mária nepomýšľala na koniec. Jej cieľom bol ďalší milión.

V tom roku malo podľa dobového týždenníka JRD Orava vo svojom hospodárskom dvore v Podbieli už tri kravíny, v každom bolo 100 dojnic. Dojčky mali na starosti po 25 kráv.

Na posiedkach zaspávala

Z roku 1980 sa zachoval údaj, ktorý hovorí o tom, Mária Lofajová nadojila od roku 1958 do roku 1980 až 1,448 milióna litrov mlieka.

„Dovolenka? To sme v mladosti nepoznali,“ hovorí Pavol.

„Mama nemala čas na oddych či spoločenský život. Občas sa stretávali susedky na posiedkach, no mama počas toho, ako sa rozprávali zvykla zaspáť. Často sa večer ani nedomodlila.“

Na družstve pracovala Mária ako dojička 27 rokov. V roku 1981 síce išla na zaslúžený dôchodok, no aj tak ešte štyri roky v kravíne pomáhala. Družstvo opustila, až keď pociťovala problémy s pľúcami.

„Na nás – deti síce mala nemala veľa času, no určite nás nezanedbávala, cítili sme jej lásku a starostlivosť. Vtedy sme to tak nebrali, že má náročnú robotu, brali sme jej denný rytmus ako samozrejmosť. Mali sme šťastie, že mohli pomôcť starí rodičia. V domácnosti však všetko fungovalo, úlohy sme mali prirodzene rozdelené a nikto sa nestážoval.“

Syn Pavol jej občas cez víkend išiel na družstvo pomôcť. „Ani tam nemali dojičky čas na porozprávanie sa. Dva rady kráv dojili dojčky každá z opačného konca. Keď sa v polke stretli, možno prehodili pár slov, išli do šatne a ponáhľali sa domov. Keď nedojili, čistili kravín, podstielali, krmili.“

Ako Pavol spomína, v maminej partii boli v kravíne ešte Terezia Pisoňová, Rozália Lukačíková, Edita Skubanová, Mária Pazdúrová.

Družstvo v Podbieli žije ďalej

V porovnaní so 60-tymi a 70-tymi rokmi sa zmenilo poľnohospodárstvo, technika aj spôsob života na dedine na nepoznatie. Kým kedysi bolo gazdovstvo neodmysliteľnou súčasťou každej domácnosti, dnes by sa dali v Podbieli spočítať na prstoch jednej ruky.

Družstvo v dedine však stále je a aj dnes sa v ňom pracuje so zvieratami, pôdou a všetkým, čo k hospodárstvu patrí. Možno už nie tak, ako za čias Márie Lofajovej, no aj dnes je za každým pracovným dňom človek, ktorý musí skoro ráno vstať, postarať sa o zvieratá a urobiť svoju robotu bez ohľadu na počasie či sviatok. ■ Lýdia Vojtaššáková

Ked' gladioly rozkvitnú, políčko na záhrade hrá všetkými farbami

■ Začalo sa to jednou cibulkou, ktorú dostal od mamy. Dnes má Dušan Pacura stovky gladiol, vedie si o nich podrobnú evidenciu, jednotlivé odrody kríži a skúša vyšľachtiť také, ktoré ho zaujmú svojou farbou, tvarom či inými vlastnosťami. Zo svojej záľuby však nikdy neurobil biznis. Kvety radšej rozdáva.

Ked' vstúpíte do záhrady Pacurovcov, upúta vás políčko s rozmermi približne osem krát šesť metrov. Od leta až do prvých mrazov na ňom rozkvitajú gladioly najrôznejších farieb, tvarov a vzorov. Už dlhé roky sa ich pestovaniu a šľachteniu venuje Dušan Pacura.

„Začínal som úplne od nuly. Mama mi niekedy v deväťdesiatych rokoch dala jednu cibuľu,“ spomína. „Potom som sa s tým začal hrať a skúšať kríženie. Chcel som do mojich ružových gladiol dostať ďalšie vlastnosti – kučeravosť či iné zaujímavé znaky.“

Ked' sa mu ich nedarilo získať vlastnou cestou, musel si kúpiť rastlinu, ktorá takú vlastnosť mala, a skúsiť ju preniesť

do svojich. Všetko ostatné je už vlastná cesta.

„Možností, čo môže pri krížení vzniknúť, je pritom obrovské množstvo. Výsledkom môže byť nádherná rastlina, ale aj taká, ktorá napokon vôbec nezaujme,“ hovorí Dušan.

Kedy sa začína nová sezóna pestovania gladiol?

Už teraz na jeseň. Po odkvitnutí totiž práca nekončí. „Najprv musím počkať, aby cibulky po odkvitnutí a odrezaní kvetov ešte dorástli. Gladiola kvitne z novej cibule. Tá pôvodná, ktorú zasadiť, sa počas vegetácie prakticky vyčerpá a výživu pre ďalší rast zabezpečuje nová cibuľa. Preto rastlinu po odkvitnutí nevyberám hneď. Potrebuje ešte čas, aby cibuľa dorástla a nazbiera silu.“

Potom prichádza vykopávanie, označovanie a triedenie. Každá odroda má svoje číslo. Cibulky treba očistiť od hlíny a nechať ich mesiac či dva vyschnúť v pivnici. Dôležité je, aby boli v suchu – vo vlhkom prostredí by mohli začať hniť alebo predčasne rašieť.

Bez evidencie by sa v tom človek asi rýchlo stratil.

Jednoznačne. Kedysi, keď som mal jednu či dve odrody, pamätal som si, ktorá bola ružová, ktorá oranžová, alebo mala biele pásiky. Keď ich však máte stovky, už to nejde. Preto mám všetko očíslované a ku každému číslu fotografie a evidenciu v počítači. Najvyššie poradové číslo je 480.

Vždy, keď niečo vyberiem zo zeme, podľa čísla viem, čo to je. Pozriem si fotografiu a viem, ako to kvitlo. Dnes mám zhruba 280 odrôd. Samozrejme, nie všetky zostanú. Musím ich stále preberať. Čo sa mi nepáči, alebo je príliš podobné tomu, čo už mám, ide preč.

A na jar sa celý kolobeh začína znova.

Áno. Koncom apríla, prípadne v priebehu mája, ich musím vysadiť. Znova všetko označiť a pripraviť na ďalšiu sezónu.

Kedy sa dostávate k samotnému šľachteniu?

Až počas kvitnutia. Prvé odrody začínajú kvitnúť približne v júni a potom postupne rozkvitajú ďalšie. Musím si vybrať, ktoré vlastnosti by som chcel preniesť z jednej odrody na druhú.

Samotné opelenie však nie je také jednoduché, ako by sa mohlo zdať. Musí byť správne načasované. Nestačí, aby kvet kvitol. Pripravený musí byť aj peľ a zároveň piestik, ktorý ho prijíma. Často aj hodinu ráno chodím po záhrade a hľadám kvety, ktoré sú práve v správnej fáze. Jeden kvet môže byť ešte mladý, pri inom už môže byť neskoro.

Problémom sú aj včely a iný hmyz. Tiež idú za nektárom a môžu človeku plánované opelenie prekaziť.

Ked' sa opelenie podarí, rastlinu musím označiť, aby som presne vedel, čo som s čím krížil. Neskôr vznikne tobolka so semenkami. Tie nechám dozrieť, vyberiem ich a zasejem. A potom už len čakám.

Kolko pokusov sa pritom podarí?

Z obrovského množstva možností môže byť napokon len niekoľko rastlín, ktoré majú presne

to, čo potrebujete. Pri šľachtení nikdy presne neviete, čo zo semienka vyrastie.

Čo rozhoduje o tom, či si novú odrodu necháte?

Celkový vzhľad a stavba rastliny. Musí mať pekný kvet, zaujímavú farebnosť, dobrý tvar, hustotu a pevnú stonku. A, samozrejme, musí sa páčiť mne – a ideálne aj niekomu ďalšiemu.

A škodcovia?

Aj tí sa nájdu. Najväčším problémom sú strapky. Je to drobný hmyz, ktorý sa dostáva priamo do pukov a vysáva z nich šťavu. Najhoršie je, že keď sa už dostane dovnútra, postrek sa tam nemusí dostať. Vonku strapku postriekate, ale tá, ktorá je schovaná v puku, zostane. Potom sa stane, že kvet, na ktorý čakáte, sa síce rozvinie, ale je poškodený, vybielený alebo sa nerozvinie poriadne.

Človek by si možno myslel, že po jesennom vykopaní máte do jari pokoj.

To určite nie. Aj v zime je práce dosť. Cibulky musím kontrolovať, čistiť, triediť a evidovať. Prípadne ich morím, aby som zlikvidoval choroby a škodcov, ktorí by v nich mohli prezimovať. A pri stovkách cibuliek to už nie je ako pri troch.

Kedže mám z každej odrody niekoľko cibuliek, a odrôd sú stovky, musím dávať veľký pozor, aby sa mi nič nepomiesalo. Každá musí zostať pri svojom čísle.

Zhruba 250 odrôd je celkom slušná zbierka.

Je ich dosť. A práve preto musím stále vyberať. Niečo vyradím, niečo rozdam, niečo skončí na komposte. Nechávam si naozaj len to, čo je naozaj zaujímavé a čo má vlastnosti, ktoré chcem ďalej sledovať.

Čo vás na tom celom baví najviac?

Asi práve to prekvapenie. Nikdy presne neviete, aký bude výsledok. Niečo opelite, zasejete a čakáte.

A potom jedného dňa rozkvitne kvet a vy zistíte, či sa to podarilo.

■ Lýdia Vojtaššáková

